

I.

Zpráva o situaci v oblasti migrace ke dni 15. května 2016

Tento materiál byl vytvořen Ministerstvem vnitra v rámci plnění usnesení vlády ze dne 12. října 2015 č. 824, kterým se mění usnesení ze dne 29. července 2015 č. 621, o Strategii migrační politiky České republiky a Komunikační strategii České republiky k migraci. Členům vlády je zpráva předkládána každých 14 dní a poskytuje jim aktuální informace vztahující se k období uplynulému od předložení poslední zprávy.

1. Situace v České republice

Pokračující migrační vlna se i v první polovině května 2016 vyhýbá České republice, na jejím území jsou ve spojitosti s migrační krizí zjišťováni pouze jedinci či malé skupiny migrantů.

V období od 1. do 15. května 2016 bylo v České republice evidováno celkem 48 žádostí o mezinárodní ochranu. Nejvíce žádostí o mezinárodní ochranu podali tradičně státní příslušníci **Ukrajiny**, v počtu 19 žádostí. Dále podali žádost občané Ázerbájdžánu (6), Číny a Kazachstánu (po 4 žádostech).

V rámci tranzitní nelegální migrace bylo od počátku posílených opatření vyhlášených dne 17. června 2015 do konce sledovaného období zjištěno **3 496 osob**. V období od 1. do 15. května 2016 bylo zjištěno **15 případů tranzitní nelegální migrace**. Mezi zjištěné jedince patřili občané Afghánistánu, Kuby, Ruska, Nigérie, Sýrie, Iráku a Ukrajiny. K 14 zjištěním došlo v Jihomoravském kraji (konkrétně Břeclav, Mikulov), k jednomu v Ústeckém kraji. Ve sledovaném období byly mezi příchozími zjištěny 3 ženy.

V zařízeních pro zajištění cizinců pobývalo 15. květnu 2016 celkem 107 osob. V ZZC Bělá pod Bezdězem bylo k tomuto datu zajištěno 40 jedinců, v ZZC Vyšní Lhoty 9 jedinců a v ZZC Drahonice 58 jedinců. Mezi hlavní zajištěné státní příslušnosti v českých ZZC momentálně patří **občané Ukrajiny (32), Afghánistánu (31), Iráku (17) a Pákistánu (5)**. V současné době se v českých ZZC nachází 12 žen a 18 dětí (ZZC Bělá Jezová).

Za sledované období bylo propuštěno celkem 30 osob, dublinská procedura se týkala 6 osob, readmise 2 osob, ke správnému vyhoštění došlo v 15 případech. Ve zbylých 7 případech došlo k propuštění do vnitrozemí.

2. Situace v Evropské unii

Členové Evropské rady přijali spolu s tureckým premiérem **18. března 2016 společné prohlášení**, ve kterém konkretizovali principy nového mechanismu spolupráce při řešení migrační krize. Všichni noví migranti, kteří po 20. březnu 2016 nelegálně vstoupí z Turecka na řecké ostrovy, budou vráceni do Turecka. Za každého Syřana, který bude vrácen do Turecka z řeckých ostrovů, bude jiný Syřan přesídlen z Turecka do EU (tzv. schéma 1:1). Součástí dohody je také urychlení procesu **vízové liberalizace pro Turecko** (do června 2016), příslib navýšené finanční pomoci Turecku o další 3 mld. EUR, závazek k otevření dalších kapitol v rámci přístupového procesu Turecka do EU a shoda na společném postupu při zlepšování humanitární situace uvnitř Sýrie.

Většina členských států EU považuje spolupráci s Tureckem v rámci dosavadního uskutečňování dohody EU-TR za krok správným směrem a podporuje ji. Dle statistik UNHCR se denní průměr nově příchozích migrantů z Turecka do Řecka za první polovinu května pohybuje okolo 50 osob, což znamená obrovský pokles v porovnání s obdobími před prováděním dohody. Počet deportovaných osob v rámci schématu 1:1

byl ke 12. květnu celkem 386. Jedná se ale pouze o dobrovolné návraty. Drtivá většina osob, které mají zájem setrvat v EU, využila zákonné možnosti požádat o azyl v EU a žádné z těchto osob zatím nebylo ve dvouinstančním řízení o udělení ochrany vydáno rozhodnutí.

S ohledem na **bezvízový styk pro občany Turecka** cestující do EU, Evropská komise (EK) dne 4. května představila zprávu o plnění požadavků stanovených v uvedeném plánu a předložila Radě EU a Evropskému parlamentu návrh na zrušení vízové povinnosti tureckých občanů, za předpokladu, že orgány Turecka urychleně a v souladu se svým závazkem ze dne 18. března 2016 splní zbývající kritéria. **Evropský parlament (EP)** zařadil tento bod na program svého **plenárního zasedání, které se konalo ve dnech 9. – 12. května** ve Štrasburku, kde **většina členů EP odsoudila krok EK a nechala se slyšet, že zrušení vízové povinnosti přichází v úvahu pouze za předpokladu splnění veškerých podmínek.** Obdobnou pozici zastává i většina členských států. Jádrem diskuzí se stala zejména **změna proti-teroristického zákona**, u které Turecko nechce přistoupit k novele, i přes to, že je to jedna z podmínek.

Vzhledem k **uzavření západobalkánské migrační trasy** se v současnosti na území Řecka nachází přes 53 000 migrantů, kteří do Řecka přicestovali před vstupem v platnost dohody EU-TR, či po vstupu na území požádali o azyl. Pro ty z nich, kteří se kvalifikují pro účast v relokaci (tj. především státní příslušníky Sýrie a Iráku), se nyní stává zařazení do **relokačních schémat** jedinou snadnou možností dalšího přesunu z Řecka dále do EU.

Z aktuálních dostupných statistických údajů lze dovozovat, že dochází k postupnému přesouvání hlavní migrační trasy do **centrálního Středomoří** (s Itálií jako vstupním bodem). Od začátku roku do poloviny května 2016 agentura IOM zaznamenalo **příchod 32 486 osob**. Nejpočetněji jsou zastoupeny **národnosti ze subsaharské Afriky** (cca 75% vylodění), nikoli Syřané.

Na začátku dubna vydala Evropská komise **sdělení k budoucímu fungování společné azylové politiky EU** (vč. dublinského systému). Klíčovým novým strukturálním prvkem návrhu Komise je **trvalé zakotvení relokace¹ jako strukturálního prvku společného evropského azylového systému**. Dne 4. května vydala Komise návrh novely dublinského nařízení a nařízení k EURODAC, u kterého kalkuluje s posílením a rozšířením jeho účelu, a návrh nařízení posilujícího mandát Evropského azylového podpůrného úřadu (EASO). Nejdiskutovanějším je **návrh novely dublinského nařízení, který počítá s ukotvením tzv. mechanismu spravedlnosti (korekční mechanismus pro přerozdělování žádostí o azyl)**. Tento systém by byl spuštěn pokaždé, kdy by některý z členských států byl vystaven nepřiměřenému počtu žádostí o azyl, tj. došlo by k překročení stanovené referenční hodnoty vypočtené na základě rozlohy a ekonomické situace země (více než 150 % referenčního počtu). Relokace žádostí o azyl by byly suspendovány, jakmile by hodnota opět klesla pod 150

¹ relokací je míněna distribuce migrantů/žadatelů o azyl z míst prvního vstupu do dalších členských států EU na základě přerozdělovacího klíče/kvóty

% referenčního bodu. Návrh počítá i s možností se relokací dočasně nezúčastnit, kdy za každou přidělenou nerelokovanou osobu, by daný stát musel zaplatit solidární příspěvek ve výši 250 000 €. Proti tomuto návrhu se již několik členských států vyhranilo, konkrétně – ČR, Slovensko, Maďarsko, Polsko, Dánsko, Estonsko a Lotyšsko.

Dále trvá dočasné znovuzavedení **kontrol na některých úsecích vnitřních schengenských hranic Dánska, Francie, Německa, Rakouska, Švédska a přidruženého Norska**. Dotčené státy ve společném dopise požádaly EK, aby aktivovala režim podle čl. 29 Schengenského hraničního kodexu, který by umožnil prodloužení kontroly hranic o další měsíce. Dne 4. května na základě zjištění, že Řecko stále nedokázalo adresovat závažné nedostatky při kontrole vnějších hranic, **EK vydala pozitivní doporučení na prodloužení kontrol na určitých úsecích daných hranic o dalších 6 měsíců**. Tento krok podpořily i všechny členské státy. **Pozitivní rozhodnutí bylo vydáno pro Dánsko, Německo, Rakousko, Švédsko a Norsko**. Francie se nezařazuje mezi zmíněných pět států, jelikož neuplatňuje kontroly hranic na základě čl. 29 Schengenského hraničního kodexu, ale v návaznosti na vyhlášení nouzového stavu po teroristických útocích v listopadu 2015.

3. Relokace a přesídlování

3.1. Přesídlování – aktuální informace

V návaznosti na dobrovolný závazek České republiky a v rámci Evropského přesídlovacího schématu, plánuje Ministerstvo vnitra přesídlit v rozmezí od července 2015 do června 2017 celkem 400 uprchlíků z třetích zemí. **V rámci tohoto závazku Česká republika přijala již 52 osob** (20 Syřanů z Jordánska a 32 Iráčanů z Libanonu).

Jedním z opatření přijatých v rámci společné dohody EU a Turecka pro řešení migrační krize je také nový přesídlovací mechanismus syrských uprchlíků z Turecka do EU, a to především princip 1:1 (za každého Syřana, který bude vrácen do Turecka z řeckých ostrovů, bude jiný Syřan přesídlen z Turecka do EU). K přesídlování využijí členské státy primárně své dosud nesplněné závazky, jež učinily 20. července 2015 (aktuálně zbývá přesídlit do EU na základě tohoto schématu cca 18 000 uprchlíků), případně nevyužitou relokační kvótu – 54 000 osob.

Česká republika deklarovala připravenost podílet se na realizaci přesídlování syrských uprchlíků z Turecka do výše svého dobrovolného přesídlovacího závazku z 20. července 2015 – tj. 348 osob i v rámci svého poměrného dílu z dosud nerozdělené relokační rezervy – tj. cca 1 301 osob.

Česká republika již indikovala, že v rámci zahájení výše uvedeného přesídlovacího mechanismu **přijme, dle návrhu NL PRES, v následujících 4 měsících 88 syrských uprchlíků z Turecka**. Ministerstvo vnitra na konci dubna 2016 oslovilo UNHCR s žádostí o zahájení tohoto přesídlovacího programu, vyžádané spisy od UNHCR však zatím neobdrželo. V souladu se závěry Evropské rady bude Česká republika

i nadále zdůrazňovat, že **nový mechanismus nesmí v žádném případě vést k novým závazkům pro Českou republiku v oblasti relokace a přesídlování.**

3.2. Relokace v rámci dočasných opatření ve prospěch Itálie a Řecka

Implementace relokací jak z Itálie, tak z Řecka zatím ve všech směrech vážne a samotná realizace je velmi pomalá. Spolu se Švýcarskem nabídlo volné kapacity k přijetí žadatelů o azyl **v rámci relokací již 22 členských států EU (s kapacitou celkem 5 606 osob), relokováno jich bylo pouze 1 500.** Z Řecka bylo ke dni 15. května 2016 relokováno **909 osob**, za sledovanou první polovinu května 2016 došlo k relokaci celkem 33 osob na Maltu (5) a do Slovinska (28). Relokace dalších cca 235 osob do členských států EU jsou plánovány na druhou polovinu května 2016. **Z Itálie** bylo ke dni 15. května 2016 relokováno celkem **591 osob**, za první polovinu května 2016 byly uskutečněny 2 relokace do Portugalska (16 osob) a do Švýcarska (10 osob). Žádné další relokace z Itálie nejsou plánovány.

V rámci svého aktivního přístupu k řešení současné migrační krize, nabídla také Česká republika dne 5. 2. 2016 **přijetí prvních 20 osob z Řecka a 10 osob z Itálie v rámci relokace.** Na základě ukončených bezpečnostních prověrek ČR rozhodla o přijetí 7 osob syrské národnosti z Řecka. Z výše uvedených 7 osob, které Česká republika indikovala z Řecka přijmout, však následně 3 osoby opustily zařízení, ve kterém na relokaci čekaly, aby se relokaci do České republiky vyhnuly. **4 zbylí žadatelé z Řecka dorazili do České republiky 25. dubna 2016.** Po jejich příjezdu s nimi bylo zahájeno standardní řízení o mezinárodní ochraně.

Dne 13. května oznámila Česká republika Itálii a Řecku připravenost přijmout dalších 10 osob z každého z těchto států. Nabídku konkrétních osob zatím ani od Itálie, ani od Řecka neobdržela.

3.3. Implementace konceptu hotspots v Itálii a Řecku a plány na posílení azylových systémů těchto zemí

V Itálii je oficiálně funkčních všech 6 hotspotů (Lampedusa, Pozzallo, Trapani, Taranto, Augusta a Porto Empedocle). Řecko v současnosti disponuje 4 funkčními hotpoty (Chios, Lesbos, Leros a Samos) **a plánuje otevření posledního původně plánovaného hotspotu na ostrově Kos.**

V souvislosti s uzavřením dohody EU – TR se však významně změnila úloha hotspotů v Řecku – ty nyní slouží jako zajišťovací uzavřená centra, ze kterých budou všichni migranti vraceni zpět do Turecka (požádají-li o azyl, bude s nimi nejdříve vedeno azylové řízení).

Vzhledem k výše uvedené změně úlohy hotspotů v Řecku se také výrazně zhoršila bezpečnostní situace v těchto zařízeních. Ta se dotýká i bezpečnosti expertů vysílaných členskými státy, včetně expertů z České republiky. Migranti, kteří jsou v těchto zařízeních ubytováni, se proti svému nedobrovolnému držení v hotpotech bouří a ohrožují tak i bezpečnost vyslaných expertů členských států. Česká republika si vyžádala od Evropského azylového podpůrného úřadu (EASO), který vysílání expertů koordinuje, záruky, že bude bezpečnost expertů v hotpotech posílena – EASO následně přijalo řadu opatření, která vedla k výraznému posílení bezpečnosti.

V současné době je také zaznamenáván soustavný nárůst počtu migrantů, kteří vstupují do EU přes Itálii. Je tedy pravděpodobné, že Itálie bude muset přistoupit k dalšímu rozšiřování své sítě hotspotů.

V souvislosti s fungováním hotspotů v Itálii a Řecku a implementací dohody mezi EU a TR je v současné době **EASO k dispozici celkem 45 českých expertů. Aktuálně působí na žádost EASO v hotspotech 3 experti Ministerstva vnitra v Řecku. Výjezd dalších expertů do Itálie i Řecka se připravuje.**

4. Integrace a komunikace

4.1. Nový Státní integrační program (SIP)

Vláda projednala a dne 20. listopadu 2015 schválila usnesení č. 954 **o SIP pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících s platností od 1. ledna 2016.** Dne 2. 2. 2016 byla mezi Ministerstvem vnitra a Charitou ČR jako generálním poskytovatelem integračních služeb podepsána smlouva pro rok 2016. Podle usnesení vlády je až do konce roku 2018 dokončován asistenční integrační program pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou, které vstoupily do programu do konce roku 2015. Jedná se o cca 300 osob.

Charita ČR předala Ministerstvu vnitra od začátku roku 2016 celkem 33 individuálních integračních plánů podle nových pravidel SIP a zajišťuje formou subdodávek integrační služby na místní úrovni. Mezi subdodavatele zatím patří Poradna pro integraci v Praze a Ústí nad Labem, Diecézní katolická charita Hradec Králové, In Báze, Arcidiecézní charita Praha, Oblastní charita Česká Kamenice, Diecézní katolická charita České Budějovice, Oblastní charita Teplice, Organizace pro pomoc uprchlíkům, BFZ – vzdělávací akademie, Farní sbor české církve evangelické Nové Město na Moravě, Charita Olomouc, Charita Svitavy, Diecézní charita Litoměřice, SIMI. Systém je navázán na integrační azylová střediska Správy uprchlických zařízení MV a finančně je program zajištěn výše uvedeným usnesením vlády. SIP se týká osob s udělenou mezinárodní ochranou, které přicházejí do České republiky spontánně nebo v rámci přesídlovacího a relokačního schématu. V současnosti se program týká 260 osob. Charita ČR zatím oslovila 210 osob.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy **vybralo nového poskytovatele bezplatného kurzu českého jazyka pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou, a sice Agenturu Parole s.r.o.** Plošná výuka v integračních azylových střediscích i mimo ně by měla probíhat od května 2016.

4.2. Analýza nálad veřejnosti a komunikační aktivity

V souvislosti s aktuální migrační situací probíhá pravidelné informování ve všech oblastech, souvisejících s problematikou migrace. Informační aktivity jsou cíleně zaměřeny na mediální výstupy – TV, rozhlas, noviny, časopisy, propagační materiály.